

Po teh predlogih deželnega odbora povišali bi se troški

1. pri učiteljskih plačah mimo dosedanjih z . . .	240.500 gld.
na	255.700 „
znašali bi torej več	14.800 gld.
po odbitem prihranku	7.000 „
pri privizorično nastavljenih učiteljih, torej več	7.800 gld.
2. Stanarine za učitelje na ljudskih šolah v Ljubljani . . .	300 „
Skupaj	8.100 gld.

Slavni deželni zbor naj sklene:

1. Priloženemu načrtu zakona, s katerim se nekatere določbe deželnega zakona z 29. aprila 1873. l., d. z. št. 22, in z dné 9. marcija 1879. l. d. z. št. 13, izpreminjajo, oziroma dopolnjujejo, pritrjuje deželni zbor.
2. Deželnemu odboru pa naroča, načrtu tega zakona pridobiti Najvišje potrdilo.

Od deželnega odbora Kranjskega.

V Ljubljani, dné 2. novembra 1889. l.

Dr. J. Poklukar,
deželni glavar.

Dr. Josip Vošnjak,
poročevalec.

Zakon

z dné . . . . .

s katerim so nekatera določila deželnih zakonov z dné 28. aprila 1873. leta, dež. zak. št. 22, in z dné 9. marcija 1879. leta, dež. zak. št. 13, prenamejajo, oziroma dopolnjujejo.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine Kranjske — v delni preuredbi, oziroma dopolnitvi deželnega zakona z dné 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, o uredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske, kakor tudi deželnega zakona z dné 9. marcija 1879. l., dež. zak. št. 13, s katerim so se preuredila, oziroma dopolnila nekatera določila deželnega zakona z dné 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 21, o uredbi ustanavljanja, vzdržavanja in obiskovanja javnih ljudskih šol v vojvodini Kranjski in deželnega zakona z dné 19. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22, o uredbi pravnih razmer učiteljstva na javnih ljudskih šolah vojvodine Kranjske — ukazujem takó:

§ 1. Kategorija podučiteljev (podučiteljic) na javnih ljudskih šolah na Kranjskem je odpravljena.

§ 2. Učiteljske službe na vseh javnih občnih ljudskih šolah so razdeljene v štiri plačilne vrste, in to:

v učiteljske službe	I. vrste s 700 gld.
„ „ „	II. „ „ 600 „
„ „ „	III. „ „ 500 „ in
„ „ „	IV. „ „ 450 „ letne plače.

Plača začasno nameščenih učiteljev (učiteljic) kateri (katere) se smejo uporabljati v učiteljskih službah vsake plačilne vrste, določena je z 80 odstotki letne plače, združene z učiteljskimi službami IV. plačilne vrste t. j. s 360 gld.

§ 3. Od skupnega števila učiteljskih služeb dežele Kranjske jih spada na I. vrsto pet odstotkov, na II. vrsto deset odstotkov, na III. vrsto petintrideset odstotkov; ostalih petdeset odstotkov je učiteljskih služeb IV. verste.

Ustanovitev učiteljskih služeb, kakor tudi razvrstitev, t. j. določitev njih plačilnih vrst izvrši deželno šolsko oblastvo v sporazumu z deželnim odborom, in to z ozirom na važnost posameznih šol, na odgovornost z učiteljskim mestom združene službe in na krajne razmere dotičnega stališča.

To razvrstitev je vsakih 10 let pregledati; vendar zategadelj med tem časom popravki iz vzrokov niso izključeni.

§ 4. Stalno nameščeni učitelji (učiteljice) imajo po preteku vsakih petih let, katera so prebili v nepretrganem in z dobrim uspehom združenem službovanji na kakšni javni ljudski šoli, do izpolnjenega 30. službenega leta pravico do službeno - starostnih doklad, katere znašajo pri učiteljskem osebju meščanskih šol po deset odstotkov tistočasne plače, pri učiteljskem osebju na ostalih ljudskih šolah pa brez ozira na letno plačo po 40 gld.

Šteti se začne prvo petletje, in sicer brez razločka, če je službeni čas prebit na Kranjskem, ali v kakšni drugi v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel, z dnem prve stalne namestitve; štetev vsakega sledečega petletja se ravná po naprejšnjem.

Priznavati službeno - starostne doklade pristaje okrajnim šolskim oblastvom, v mestu Ljubljani mestnemu šolskemu svétu.

§ 5. Vsak voditelj (vsaka voditeljica) javne ljudske šole ima pravico do najmanj iz dveh sob in iz potrebnih stranskih prostorov obstoječega stanovanja, katero je, ako možno, odkazati v šolskem poslopji. Kadar se mu takšno stanovanje ne more dati, gré mu stanovanjska odškodnina, katero je pri ravnateljih meščanski šol odmeriti z 20 odstotki njih tistočasne letne plače, pri voditeljih (voditeljicah) občnih ljudskih šol pa v Ljubljani s 120 gld., zunaj Ljubljane z 80 gld.

Stalno nameščeno moško učiteljsko osebje na javnih ljudskih šolah v Ljubljani dobiva stanarino, katera je določena za učitelje meščanskih šol s 15 odstotki njih tistočasne letne plače, za učitelje občnih ljudskih šol pa s 60 gld.

Ostali učitelji imajo pravico do prostega stanovanja ali do stanovanjske odškodnine samo tedaj, kadar so imeli pravico do tega užé pred veljavnostjo tega zakona.

§ 6. Kadar bi se pri razvrstitvi učiteljskih služeb po določitih tega zakona uvrstila kakšna učiteljska služba v menj založeno plačilno vrsto, gre sedanjemu imetniku te učiteljske službe prejšnja višja plača in isti prejme višji znesek kot dopolnitveno doklado letne plače

§ 7. Na tiste službeno - starostne doklade, katere so bile priznane pred veljavnostjo tega zakona, se isti ne uporablja.

§ 8. Takim učiteljem (učiteljicam) na javnih občnih ljudskih šolah v Ljubljani, kateri so imeli pri začetku veljavnosti tega zakona pravico do višjih nego v zgornjih §§ 4. in 5. določenih službeno - starostnih doklad in stanarin, ostane ohranjena ta pravica in prejmo isti višji znesek kot dopolnitveno doklado.

§ 9. Določil deželnega zakona z dné 30. aprila 1886. l., dež. zak. št. 11, o opravih dokladah, katere so pri odmeri pokojninskih užitkov vštene, ne dotika se ta zakon.

Ta zakon stopi v veljavnost z začetkom prvega solnčnega leta ki pride po njega razglasitvi.

S tem zakonom so razveljavljeni §§ 18., 30., 33., 34., 37., 38. in 67. zakona z dné 29. aprila 1873. l., dež. zak. št. 22. dalje §§ 38. in 39. zakona z dné 9. marcija 1879. l., dež. zak. št. 13, po vsi svoji vsebini, nadalje § 58. prvega in §§ 22. in 33. zadnjega zakona, v kolikor se isti tičejo podučiteljev (podučiteljic).

§ 11. Mojemu ministru za bogočastje in uk je naročeno izvršiti ta zakon.

Domača vzgoja.

Piše Jakob Dimnik.

(Dalje.)

Gojenec: Sladkosneden sem bil.

Vzgojitelj: Jaz bi pa rad še kaj hujšega zvedel.

(Deček se zopet izogne in imenuje kako malo napako).

Vzgojitelj: Stopi bliže k meni in podaj mi roko!

(Deček stori).

Vzgojitelj: Tako! Kaj bi neki rekli tvoja mati, ako bi ti moral v jednom letu umreti?

(Deček molči in otožen postane).

Vzgojitelj: Moj sin, ti počenjaš take reči, ki se bojé svetlobe!

Gojenec: Ne!

Vzgojitelj: Zakaj pa pobešaš oči in zarudevaš? Če moreš z dobro vestjo „ne“ reči. Kaj ne, da?

(Deček molči ves osupnjen).

Vzgojitelj: Vidim na tvojem obrazu znamenja tvoje pregrehe: vdrte oči, višnjevi obročki pod očmi, mračen pogled. Če mi ne verjameš, poglej se v ogledalu! Poglej, poglej! Obračaš se užé proč? Bodem ti še kaj več pokazal. (Deček je užé ves osupnjen in zmešan in solze se mu prikazujejo v očeh) Poglej tudi svoji suhi roki in slabotni nogi! Ali te hočem opozoriti še na tvojo slabost, slab spomin in mržnjo do dela! O moj sin, jaz te torej popolnoma poznam, kakor vidiš. Govori, ali moreš še reči, da ne počenjaš prepovedanih in grešnih reči?

Gojenec: (Jokajoč) Da.

Vzgojitelj: Hvala Bogu za ta „da“. Zdaj sva oba na dobičku, ti se še lahko rešiš in jaz te lahko rešim.

Kdaj pa počenjaš take prepovedane reči? Po noči ali po dnevi? Kje pa to delaš? V šoli, na stranišči ali v postelji? Ali vsako noč in vsak dan to počenjaš? Od kedaj pa? Kako si pa v to zabredel? Kdo te je zapeljal? Tvoj tovariš; ali ta še vedno greši? Ali poznaš še več takih grešnikov? i. t. d.

Zdaj ti pa pokažem prepad, nad katerem si stal.

Tu naj vzgojitelj s prav živimi barvami popiše samoskrumbo in njene nasledke. Če vidi, da je gojencu hudo pri srcu, da mu tečejo bridke solze, naj pa neha.

Vzgojitelj: Ali mi obljubiš, da bodeš zapustil to pregrešno pot in mi pomagal pri tvoji rešitvi? Dobro, podaj mi roko — — — Z božjo pomočjo, za kojoj moraš sleherni dan prositi, bodeš se še rešil.

13. Verska vzgoja.

Najtežja — pa neobhodno potrebna naloga domače vzgoje je gotovo ta, da navadimo otroka spoznavati Boga in njegovo sveto voljo. Koliko je pa takih starišev, ki tudi vso versko vzgojo na šolo odlašajo! In koliko je takih otrok, ki se še niti prekrizati ne znajo, ko pridejo v šolo! Da bi pa otrok vedel, kaj govori, ko se prekrizuje, o tem še misliti ne moremo. Zato je neobhodno potrebno, da naučé stariši svoje otroke spoznavati Boga, njegovega Sina in sv. Duha. V nastopnem podajamo slovenskim starišem kratek navod, kako naj jih učé spoznavati sv. Trojico.

a) Bog.

Ljubi otrok! Kar tvoje oči vidijo, to vse je od Boga. Bog naredí, da sije solnce tako svetlo in toplo. Bog naredí, da luna tako lepo sveti. Vsaka zvezda dobiva svojo

svitlobo od Boga. Bog naredí višnjevi zrak. Bog naredí polja in travnike zelene in vse goré in doline so od Boga. Bog pokrije goro z zelenim gozdom. Bog naredí, da bistri potok tako urno po dolini drví. Bog naredí dan in noč. Ljubo dete! Ti ne moreš narediti, da bi solnce sijalo. Tvoja roka ne sega do lune. Ti ne veš, koliko zvezd je na nebu. Gore in doline, polja in travniki, noč in dan niso človeško delo. Ves svet, tako velik in lep, kakor je, je delo božje.

Ljubi otrok! Bog vse vé; on, ki je vstvaril tvoje okó, tudi vse vidi, in on, ki ti je dal sluh, tudi vse sliši. Kar le počenjaš, to Bog vidi in kar govoriš, Bog sliši. Ni ga kraja, da bi te Bog ne videl in ne slišal. Bog še celó vé, kar misliš. On ti vidi v srce tako, kakor ti ribo v bistrem potoku. Bog vidi po noči prav tako, kakor po dnevi. Bog šteje roso na polji, pesek v potoku in listje v gozdu. Peščeno zrno ni tako majhno, da bi je Bog ne poznal in list ne pade z drevesa, da bi Bog za to ne vedel. Bog šteje tudi zvezde na nebu.

Ljubi otrok! Bog lahko stori, kar hoče; on je gospodar svetá. Kar želi, to se zgodi. Solnce vzhaja zato, ker on želi. Luna plava prosto po nebu, zato, ker jo on drži. Bog naredí tudi blisk in grom. Bog stori, da se led taja, polja in travniki zelené in sadje zori. Bog naredí, da listje odpada od drevja, da potok zmrzne in sneg pokrije zemljo. Bog naredí, da človek živi, in kadar Bog hoče, pa umrje.

Ljubi otrok! Bog je dober in ima te zeló rad. Kar je le lepo, vse je od Boga. Tudi tebi na ljubo nareja krasno cvetje na drevji. Tudi tebi na ljubo naredí, da se jutranja rosa tako lepo rúdeče, rumeno, višnjevo in zeleno leskeče. Vse, kar je dobro, pride od Boga. Kruh, ki nam tako dobro diši, nam daje Bog. Tudi sladko in zdravo mleko dobivamo od Boga. Sadje, koje tako rad uživaš, pride od Boga. Vse, kar imaš, imaš od Boga. On ti daje tudi stanovanje in obleko. Tudi potrebno spanje pošilja ti Bog. On naredí, da si zdrav, čvrst in rúdeč. Bog pa ne skrbi zamo zate, ampak tudi za vsacega črvička v zemlji. On napaja tudi cvetice in travo. Vender mu nič na svetu ni tako ljubo, kakor človek. Tebe, ljubo dete, ljubi tako, kakor samega sebe. (Dalje prih.)

Svitoslav i Danica.

XL. 1887. Zdrava misel za novo leto (str. 4). Pogled v leto 1887 (str. 9—19). „Ta izgled nas uči, kje je tudi dandanes in v novem letu pomoč, ko mnoge bridkosti sv. Cerkev in pa narode tarejo in stiskajo, namreč: v Jezusovem najsvetejšem Sercu“. Zapel je Svitoslav v tem tečaju n. pr.: Kdo bi Ježuška ne ljubil (str. 7) v 10 razstavkih. Arabsko-slovansko (str. 64):

Oroslan in vola.

Lev na paši vidi dva voliča,
Misli si, to bode dobra piča.
„Ajdi berzo le na delo,
Gostovalo bo se moje žrelo!“
Že gladuh se uskne in poskoč',
Verže na svoj rop se na vso moč . . .
Al voličev par močan
Roparju se stavi v bran,
Juncev čversti se rogjé
Levu v kožo zasadé.
Glej! v trenutku in na mah
Boj pričnè se, da je strah!
Lev rujove, terga, trè z zobmi,

Maha s taco, kremplje zasadí,
Boj je grozen, res je hud,
Levov pa zgubljen je trud,
Ker voliča skup, zedinjena
Leva besnega odbijata:
Zgrabi enega naj kervolók,
Mu tičl že v koži druž'ga rog . . .
Čaj! si misli zviti zdaj gladuh:
Kar ne more moč, stori naj zviti duh,
Spravil ta volova bom v razpor,
Srečno za-me se izide bor! . . .
Zdajci enemu pošepetá:
Brate, slušaj dobri svèt le-tá: